

12.05.2009.

AS "PAREX BANKA" PĀRŅEMŠANAS APSKATS

2008.gada 8.novembrī Ministru kabinetā tika pieņemts lēmums, ka Latvijas valsts ar LHZB starpniecību pārņem Parex. Tas bija iepriekš nepieredzēts notikums Latvijas finanšu sektorā, un attiecīgi radīja daudzus jautājumus un vēl vairāk dažādu viedokļu. Interpretāciju dažādību veicināja arī sākotnēji ierobežotais informācijas apjoms, jo daudziem darījuma dokumentiem saskaņā ar likumu "Par valsts noslēpumu" un Informācijas atklātības likumu tika piemērots slepenības vai ierobežotas pieejamības režīms nolūkā aizsargāt finanšu pakalpojumu saņēmēju (t.sk. noguldītāju), valsts un darījuma dalībnieku likumīgās tiesības un pamatotās intereses.

Informācija par finanšu un kapitāla tirgu ir ļoti jutīga, īpaši krīzes apstākļos, un šādas informācijas nonākšana trešo personu rīcībā var negatīvi un neatgriezeniski ietekmēt tajā notiekošos procesus. Savukārt pēc būtiskiem notikumiem, kad konkrētās informācijas nonākšana atklātībā bija pieļaujama, ar to varēja iepazīties ikviena ieinteresētā persona. Kā piemēru varam minēt EK publicēto 24.11.2008. lēmumu (http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/comp-2008/nn068-08.pdf) par atļauju sniegt Parex valsts atbalstu un 12.05.2009. FKTK mājas lapā internetā publicēto Parex pārņemšanas procesa apskatu (darbs pie apskata izveides pēc FKTK iniciatīvas uzsākts 03.02.2009., lai sniegtu sabiedrībai detalizētu un objektīvu pārskatu par Parex pārņemšanu valsts īpašumā).

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 111. panta pirmo daļu amatpersonas ir sodāmas par neizpaužamas informācijas izpaušanu, ja tās tīši vai netīši izpaušas atklātībā vai citām personām ziņas par kredītiestādi.

Šī apskata mērķis ir informēt sabiedrību par Parex pārņemšanas cēloņiem, nepieciešamību, šī procesa gaitu un rezultātu.

Apskatā izmantotie saīsinājumi:

EK – Eiropas Komisija
ERAB – Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka
FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija
FM – Latvijas Republikas Finanšu ministrija
LB – Latvijas Banka
LHZB – VAS "Latvijas Hipotēku un zemes banka"
MK – Latvijas Republikas Ministru kabinets
PA – VAS "Privatizācijas aģentūra"
Parex – AS "Parex banka"

1. Pārņemšanas cēloņi un priekšvēsture

1.1. Pārmaiņas globālajā finanšu sistēmā

Pārmaiņas globālajā finanšu sistēmā sākās jau 2007.gadā Amerikas Savienoto Valstu paaugstināta riska hipotekāro aizdevumu tirgū, izplatoties arī citos pasaules finanšu tirgos. Satricinājumi un nestabilitāte globālajā finanšu sistēmā ietekmēja banku darbību arī Eiropas Savienības valstīs. Jau 2008.gada sākumā Lielbritānija pilnībā nacionalizēja *Northern Rock* banku, lai izglābtu to no bankrota. 2008.gada otrajā pusē bankrotēja vairākas lielas un iepriekš atzinīgi novērtētas bankas un finanšu institūcijas, piemēram, *Lehman Brothers* Amerikas Savienotajās Valstīs un *Carnegie* Zviedrijā.

Šie notikumi starptautiskajā sabiedrībā viesa bažas par banku un finanšu sistēmas stabilitāti kopumā. Finanšu institūcijas visā pasaulē mēģināja piesaistīt papildu kapitālu, apsverot neordināras iespējas, tajā skaitā apvienošanās un valsts atbalsta lūgumus, kā arī mēģināja palielināt likvīdo aktīvu apjomu (uzlabot likviditāti). Tā kā Latvija ir daļa no integrētās globālās finanšu sistēmas, notikumi pasaulē un vadošu, tradīcijām bagātu banku bankroti un finanšu problēmas lika kļūt piesardzīgākai arī Latvijas sabiedrībai un atbildīgajām institūcijām.

1.2. FKTK pārbaudes

Ievērojot banku sistēmas nestabilitāti citās Eiropas Savienības valstīs, FKTK kā atbildīgā Latvijas iestāde par finanšu un kapitāla tirgus uzraudzību jau kopš 2008.gada vasaras veica īpaši pastiprinātu banku nozares uzraudzību, lai sekotu banku likviditātes līmenim un riskiem, arī attiecībā uz Parex.

Globālās recesijas ietekmē finanšu situācija kļuva arvien grūtāk prognozējama, tādēļ negatīvas izmaiņas varēja rasties pat salīdzinoši īsā laika posmā. FKTK uzraudzība palīdzēja operatīvi identificēt Parex reālo situāciju un reaģēt uz to, bet stāvokļa uzlabošanai bija nepieciešama praktiska un steidzama finansiāla palīdzība, ko varēja sniegt tikai MK.

FKTK ietvaros kopš 2008.gada vasaras attiecībā uz Parex tika veikti turpmāk norādītie uzraudzības pasākumi, kas ilustrē straujo notikumu gaitu:

<i>Datums</i>	<i>Pasākums</i>
30.07.2008.	FKTK 30.07.2008. vēstulē Parex bankas valdes priekšsēdētājam "Par bankas risku novērtēšanas rezultātiem" norādīts, ka pārbaude veikta par periodu no 12.11.2007. līdz 18.01.2008. un pārbaudes materiālos ir norādīts, ka "bankas darbībai raksturīgs mērens risku līmenis, un institūcijas lietotās metodes risku pārvaldīšanai ir apmierinošas, lai gan atsevišķās jomās ir nepieciešami uzlabojumi. Institūcijas darbība tās pamatdarbības veidos ir stabila un risku pārvaldīšanas metodes ir pietiekamas – tās riskiem, darbības apmēriem un sarežģītībai atbilstošas. Kredītriska pārvaldīšanā, operacionālā riska pārvaldīšanā

	un darbības atbilstības kontrolē banka nepietiekami identificē, mēra un kontrolē tai piemītošos riskus. Paaugstinātu risku uzņemšanās un nepietiekama to kontrole var pasliktināt kopējo bankas stāvokli".
30.07.2008.- 15.08.2008.	FKTK uzaicināja Parex pārstāvjus piedalīties FKTK padomes sēdē, lai pārrunātu Parex darbības risku novērtēšanas rezultātus saskaņā ar FKTK veiktās pārbaudes rezultātiem. FKTK padomes sēdē kopā ar Parex pārstāvjiem tika izskatīta kreditēšanas politika (Parex veiktā izsniegto kredītu uzraudzība, novērtēšana un kredītu portfeļa koncentrācijas), investīciju politika (finanšu instrumentu koncentrācijas, limitu ievērošana), Parex klientu monitorings un klientu apkalpošanas jautājumi.
18.08.2008. 03.10.2008.	FKTK veica Parex pārbaudi ar mērķi – izskatīt un novērtēt Parex kreditēšanas procesu. Pārbaudē tika konstatēti būtiski trūkumi kreditēšanas procesā – mainoties ekonomiskajai situācijai Latvijā un pasaulē un pasliktinoties aizņēmēju maksātspējai, Parex nebija izveidojusi kredītportfeļa kvalitātei atbilstošu uzkrājumu apjomu (uzkrājumu iztrūkums 40 miljoni latu), kā arī tika konstatēti trūkumi kredītriska vadības jomā.
14.10.2008.	FKTK atļāva Parex iekļaut 2008. gada pirmā pusgada revidēto peļņu 10.438.000 latu apmērā pirmā līmeņa kapitālā un iekļaut Parex grupas 2008. gada pirmā pusgada revidēto peļņu 11.608.000 latu apmērā Parex konsolidācijas grupas pirmā līmeņa kapitālā. Šis lēmums liecina, ka Parex kapitāla pietiekamības stāvoklis vēl 2008. gada oktobra vidū bija relatīvi stabils.
17.10.2008.	FKTK 17.10.2008. vēstulē Parex bankas valdes priekšsēdētājam "Par pārbaudē konstatētajiem trūkumiem un nepilnībām" norādīts, ka pārbaudes mērķis bija bankas kreditēšanas procesa izskatīšana un novērtējums par periodu no 18.08.2008. līdz 03.10.2008. Pārbaudē konstatētās nepilnības un trūkumi norādīti 17 punktos.
20.10.2008.	Pārbaudes (18.08.2008-03.10.2008) rezultātā tika iegūta precīzāka informācija par Parex aktuālo vai tā brīža finanšu stāvokli. FKTK informēja Parex par pārbaudē konstatētajiem trūkumiem un uzaicināja Parex pārstāvjus uz sarunām par trūkumu novēršanu. Pēc sākotnēja atteikuma saņemšanas tikšanās starp FKTK un Parex pārstāvjiem notika tikai pēc nedēļas.
22.10.2008.	<ul style="list-style-type: none"> Pēc FM iniciatīvas, FM notika tikšanās starp FM, FKTK, Valsts kases un Parex pārstāvjiem, kurā tika diskutēts par iespēju Parex saņemt valsts atbalstu. Iepriekšējo dienu laikā Parex jau bija krasi samazinājusies likviditāte un bija

	<p>nepieciešama palīdzība maksātspējas saglabāšanai. Tikšanās laikā tika izskatīta Parex vēstule, kurā Parex lūdza FM izvietot Valsts kases līdzekļus 300.000.000 eiro apmērā kā depozītu Parex uz vienu gadu, taču FM norādīja, ka Valsts kases rīcībā nav šādas summas noguldīšanai Parex.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Notiek kopīga FM, LB un FKTK sēde. • Parex bankas valdes priekšsēdētājs vēstulē FM valsts sekretāram "Par depozītu izveidošanu", norāda, ka "sakarā ar to, ka Zviedrijas valdība ir izziņojusi palīdzības paketi Zviedrijas bankām, tajā skaitā tām, kas darbojas Latvijā, tad mūs mājā nopietnas bažas par iespējamo noguldījumu aizplūšanu no mūsu Bankas uz Zviedrijas banku meitas bankām Latvijā, kuras baida Zviedrijas valdības palīdzību. Pašlaik pastāv risks, ka šo Zviedrijas banku meitas bankas Latvijā noguldītāju acīs var šķīst drošākas un pievilcīgākas." Vēstulē tiek lūgts izvietot EUR 300 000 000 depozītu Parex bankā uz Valsts kasei izdevīgiem nosacījumiem.
23.10.2008.	<p>FM valsts sekretārs vēstulē "Par depozītu izvietošanu" atbild Parex bankas valdes priekšsēdētājam "ka minētais lūgums nav izpildāms šādu iemeslu dēļ: - Valsts kases rīcībā nav EUR 300 000 000, kurus iespējams izvietot depozītā uz termiņu viens gads".</p>
27.10.2008.	<p>No Parex sāka paātrināti aizplūst noguldījumi. Sakarā ar kapitāla pietiekamības rādītāju neizpildes risku un, ievērojot Parex lielāko akcionāru solījumu nepieciešamības gadījumā palielināt kapitāla bāzi, FKTK pieprasīja Parex iesniegt līdz 29.10.2008. Parex kapitāla pietiekamības atjaunošanas plānu. Šīs dienas laikā no Parex aizplūda ap 29 miljoniem latu.</p> <p>Parex tiek nosūtīta FKTK vēstule Nr. 05.01.01.015/3463 "Par bankas kapitāla pietiekamības atjaunošanas plānu". Ņemot vērā FKTK aprēķinus par Parex kapitāla pietiekamību, kas tuvojās 8% (likumā noteiktais min apmērs), tika pieprasīts Parex kapitāla pietiekamības atjaunošanas plāns.</p>
28.10.2008.	<p>FKTK rakstveidā informēja LB prezidentu un finanšu ministru par Parex problēmām ar kapitāla pietiekamību un likviditāti. Parex kapitāla pietiekamība bija 7,89%, kas ir mazāk nekā normālai bankas darbībai minimāli nepieciešamie 8%.</p> <p>Notiek kopīga FM, LB un FKTK sēde.</p> <p>Sākot ar 2008. gada 28. oktobri turpmāk LB tiek nosūtīts FKTK</p>

	<p>iknedēļas ziņojums par Parex.</p>
29.10.2008.	<p>FKTK tikās ar Parex pārstāvjiem par pārbaudes rezultātiem. Tika apspriesta Parex politika attiecībā uz kredītu vērtēšanu, uzkrājumu veidošanu. Parex tika brīdināta par FKTK viedokli attiecībā uz bankas atsevišķu kredītu klasifikāciju, ko FKTK ņem vērā, vērtējot Bankas regulējošo prasību ievērošanu.</p> <p>LB tiek nosūtīta FKTK vēstule par situāciju Parex.</p> <p>Noguldījumi no Parex turpināja aizplūst: šīs dienas laikā aizplūduši ap 14 miljoniem latu.</p>
30.10.2008.	<p>LB un FM tiek nosūtīta FKTK vēstule par Parex.</p> <p>Parex tiek nosūtīta FKTK vēstule "Par pārbaudes rezultātiem". Pēc tikšanās ar Parex par pārbaudes rezultātiem Parex ir nosūtīta vēstule ar lūgumu sniegt atbildi un pasākumu plānu trūkumu novēršanai līdz 14.11.2008.</p> <p>Parex tiek nosūtīta FKTK vēstule "Par ieķīlātajiem bankas aktīviem" uz 30.10.2008.</p> <p>Parex iesniedz FKTK vēstuli par kapitāla pietiekamības nostiprināšanas plānu, kurā apņemas veikt vairākas darbības (papildus subordinētais kapitāls 3 milj. lati, trūkumu novēršana Parex darbībā, akciju emisijas iespēja).</p>
29.10.2008.- 07.11.2008.	<p>FKTK veica Parex pārbaudi ar mērķi novērtēt Parex finanšu instrumentu portfeļa stāvokli 31.10.2008. Pārbaudes rezultātā tika konstatēts, ka Parex negatīvi jāpārvērtē finanšu instrumentu portfelis par 28 miljoniem latu (pārvērtēšana un uzkrājumi).</p>
31.10.2008.- 21.11.2008.	<p>FKTK veica Parex pārbaudi ar mērķi izvērtēt kredītus, kas izsniegti pēc 20.06.2008., kā arī veikt Parex bilancē esošo Parex meitas uzņēmumu vekseļu novērtēšanu. Pārbaudes rezultātā tika konstatēts, ka Parex ir nepietiekams uzkrājumu apjoms (uzkrājumu iztrūkums 5 miljoni latu).</p>
31.10.2008.	<p>Notiek kopīga FM, LB un FKTK sēde.</p> <p>Parex regulējošo prasību rādītāji (kapitāla pietiekamība, likviditātes rādītāji) strauji pasliktinājās, kā arī aizplūda noguldījumi.</p> <p>Likviditātes rādītājs 29.10.2008. bija 33,41% (FKTK Likviditātes prasību izpildes noteikumos noteiktais minimums: 30%), samazinoties par vairāk nekā 11 procentpunktiem kopš 31.08.2008.</p> <p>FKTK nosūta vēstuli Parex, kurā norāda, ka 3 miljoni latu Parex</p>

subordinētajā kapitālā ir nepietiekami un nepieciešams palielināt kapitālu pa 20 milj. latu.

LB prezidents vēstulē "Par a/s "Parex banka" FKTK priekšsēdētājam un finanšu ministram sniedz informāciju par LB rīcībā esošajiem datiem par Parex banku un informē, ka "šāda mēroga finanšu tirgus dalībnieka bankrots nenoliedzami atstātu būtisku negatīvu ietekmi gan uz Latvijas finanšu sektoru, gan maksājumu sistēmu, mazinot ārvalstu investoru uzticību Latvijas komercbankām un valstij kopumā".

Laika posmā no 01.09.2008. līdz 29.10.2008. noguldījumu atlikumi samazinājās vairāk nekā 140 milj. latu apmērā. Kapitāla pietiekamība svārstījās ap kritisko 8% robežu. Tādēļ FKTK padome pieņēma lēmumu Nr. 156 noteikt pastiprinātu Parex darbības kontroli, aizliedzot Parex izsniegt jaunus kredītus un iegādāties jaunus finanšu instrumentus. Tāpat Parex tika pieprasīts nekavējoties veikt pasākumus kapitāla palielināšanai. Parex akcionāri ieguldīja 3 miljonus latu Parex subordinētajā kapitālā.

2008.gada novembra pirmajās dienās jau bija skaidrs, ka Parex problēmas ir tik nopietnas, lai to risināšanā tiktu iesaistīts MK, un ka Parex pārņemšanas iespēja varētu būt viens no efektīvākajiem variantiem Latvijas finanšu sistēmas stabilizācijas nodrošināšanai, sniedzot atbalstu Parex. Tika secināts, ka Parex ir pietiekami daudz aktīvu un finanšu instrumentu, lai būtu iespējams Parex darbību stabilizēt, to pārņemot valsts kontrolē un piemērojot nepieciešamos atbalsta instrumentus.

1.3. Cēloņi, kāpēc problēmas radās tieši Parex

Galvenie Parex krīzes cēloņi bija šādi:

- globālie satricinājumi finanšu tirgos;
- pastiprināta noguldījumu izņemšana no Parex baumu un Parex klientu finanšu resursu trūkuma ietekmē, it īpaši attiecībā uz Latvijas kaimiņvalstu rezidentiem;
- Parex bija noslēgusi divus līgumus ar sindicēto kredītu devējiem – 2007.gada 29.jūnijā par 500 miljonu eiro aizdevumu un 2008.gada 21.februārī par 275 miljonu eiro aizdevumu. Aizdevumi bija jāsaņem atdot 2009.gada sākumā, taču vērtspapīru portfeļa vērtības krituma dēļ Parex to nespētu izdarīt;
- globālās finanšu krīzes rezultātā bija pasliktinājusies Parex ārvalstu vērtspapīru portfeļa kvalitāte; Parex nebija mātes bankas, kas uzņemtos Parex kreditoriem sniegt papildu galvojumus vai citu nodrošinājumu.

2. Pārņemšanas nepieciešamība

2.1. Sekas, ja Parex netiktu pārņemta

Ja MK neizšķirtos par Parex pārņemšanu, Parex draudētu faktiski neizbēgams un drīzs maksātnespējas process. Vēlāk iespējamā bankrota rezultātā rastos daudzas negatīvas sekas valsts finanšu sistēmā, tajā skaitā:

- Valstij nāktos izmaksāt atlīdzības Parex noguldītājiem saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu. Trīs mēnešu laikā valstij būtu jāizmaksā ap 660 miljoniem latu. Tobrīd Noguldījumu garantiju fondā bija uzkrāti tikai 82,9 miljoni latu, tādēļ starpību vajadzētu izmaksāt no Latvijas Republikas budžeta, kurā nebija tam nepieciešamo līdzekļu, jo tobrīd Latvijas valdībai vēl nebija vienošanās ar starptautiskajiem aizdevējiem – EK un Starptautisko Valūtas fondu - par kredītlīnijas atvēršanu.
- Saistību izpildes problēmas rastos ļoti daudzām valsts un pašvaldību iestādēm, kurām Parex bija norēķinu konti un darbinieku algu konti. Kopējie valsts un pašvaldību noguldījumi Parex 2008.gada 30.septembrī veidoja ap 143 miljoniem latu.
- Rastos būtiski zaudējumi komercdarbības vidē, jo tiktu kavēti savstarpējie norēķini, kas vēl vairāk samazinātu tautsaimniecības aktivitāti un palielinātu iekšzemes kopprodukta kritumu, radot likviditātes problēmas visas tautsaimniecības mērogā un iespējamu noguldījumu, t.sk. nerezidentu noguldījumu, apjoma samazināšanos.
- Tiktu būtiski apgrūtināta starpbanku maksājumu sistēmas darbība.

2.2. Pārņemšanas stratēģiskā nozīme

Latvijas valsts, pārņemot Parex, sniegusi atbalstu visam finanšu sektoram kopumā, nevis tikai konkrēti Parex, jo Parex problēmu padziļināšanās un saasināšanās varēja radīt tālejošas negatīvas sekas. Padziļinātos neuzticības krīze finanšu sektoram, kas varētu izraisīt vispārēju noguldījumu aizplūšanu uz bankām ārzemēs, un asa finanšu resursu pieejamības krīze, kas negatīvi ietekmētu visu Latvijas tautsaimniecību kopumā.

Tāpat arī, pēc LB ieskatiem, Parex bankrots atstātu būtisku negatīvu ietekmi gan uz Latvijas finanšu sektoru, gan maksājumu sistēmu, mazinot ārvalstu ieguldītāju uzticību valstij, šādu iemeslu dēļ:

- 2008.gada septembra beigās Parex pēc aktīvu apjoma bija otrā lielākā banka Latvijā un tās aktīvi veidoja 13,8% no kopējiem Latvijas banku sektora aktīviem. Parex ieņēma nozīmīgu vietu Latvijas privātpersonu un komercsabiedrību darījumu apkalpošanā.
- Kopējā Latvijas valsts **maksājumu sistēmā** 2008.gada 1.pusgadā Parex bija trešajā vietā pēc atvērto klientu norēķinu kontu skaita (646 tūkstoši) un emitētajām maksājumu kartēm (448 tūkstoši); Parex bija trešā lielākā banka pēc Latvijā veikto klientu kredīta pārvedumu (4,5 miljoni darījumu) un karšu maksājumu (6,5 miljoni darījumu) skaita; Parex bija ceturtā lielākā banka pēc

kredīta pārvedumu skaita (16,5 miljardi latu); Parex bija otrā lielākā banka pēc karšu maksājumu apjoma (167,7 miljoni latu).

- LB starpbanku automatizētajā latu maksājumu sistēmā (SAMS) Parex bija ceturtajā vietā pēc veikto darījumu skaita un piektajā vietā pēc apjoma.
- Elektroniskajā klīringa sistēmā (EKS) latos Parex bija otrajā vietā pēc veikto maksājumu skaita un trešajā vietā pēc apjoma.
- LB eiro maksājumu sistēmā TARGET2-Latvija Parex bija otrajā vietā pēc veikto darījumu skaita un trešajā vietā pēc apjoma. EKS eiro norēķinos Parex bija otrajā vietā gan pēc maksājumu skaita, gan apjoma.
- Laika posmā no 2008.gada 16.oktobra līdz 2008.gada 23.oktobrim, Parex darījumi Latvijas naudas tirgū veidoja 2% no kopējā vietējā starpbanku naudas tirgus apgrozījuma; Parex īpatsvars vietējā valūtas tirgus apgrozījumā 2008.gada septembrī bija 23%.
- 2008.gada septembra beigās Parex bija piesaistījusi 13,6% no kopējiem Latvijas rezidentu noguldījumiem, tajā skaitā 14,5% no visiem privātpersonu noguldījumiem un 11,8% no komercsabiedrību noguldījumiem.
- Parex tirgus daļa rezidentu komercsabiedrību kreditēšanā bija 7,4%, un privātpersonu kreditēšanā – 8,8%. Parex bija līdere nerezidentu noguldījumu piesaistīšanā, tā bija piesaistījusi 26,2% no kopējiem Latvijā izvietotajiem nerezidentu noguldījumiem.

Pārņemot Parex, Latvijas valsts nav pieļāvusi vadošas kredītiestādes maksātnespēju, stabilizējot Latvijas finanšu sistēmu un apliecinot noguldītājiem, ka valsts ir gatava sniegt tiem atbalstu. Tādas bankas kā Parex sabrukums varēja radīt lielākus zaudējumus visai finanšu sistēmai, nekā Parex glābšanā iztērētie līdzekļi, jo klienti - rezidenti, nerezidenti, fiziskas un juridiskas personas zaudētu uzticību visām bankām, tā būtiski iedragājot visa sektora darbību. Jāuzsver, ka noguldījumu aizplūde 2008. gada septembrī, oktobrī un novembrī notika no vairākām Latvijas bankām, ne tikai no Parex. Vienlaicīgi citās bankās, kuras noguldītāji uzskatīja par drošākam, noguldījumu apmērs palielinājās. Kopējais noguldījumu apmērs banku sektorā 2008.g. oktobrī samazinājās, salīdzinot ar septembri, bet jau novembrī noguldījumu apmērs sāka pieaugt, kas liecina par pietiekami augstu noguldītāju uzticību banku sektoram kopumā.

3. Pārņemšanas procesa gaita

3.1. Parex akciju vairākuma pārņemšana valsts īpašumā

2008.gada novembra sākumā bija nepārprotami skaidrs, ka bez valsts atbalsta Parex draud tūlītēja maksātnespēja. Savukārt valsts atbalsta piešķiršana, Parex paliekot līdzšinējo akcionāru kontrolē, radītu nedrošību par valsts līdzekļu pienācīgu izlietojumu un atgūšanu. Diskusiju rezultātā, kā arī ievērojot citu valstu pieredzi (piemēram, *Northern Rock* un *Bradford&Bingley* banku pārņemšana valsts īpašumā

Lielbritānijā), tika nolemts, ka labākā iespējamā rīcība ir pārņemt Parex vairākuma akcijas valsts īpašumā. Teorētiski būtu iespējams pārņemt akcijas arī bez akcionāru piekrišanas, izmantojot Satversmes 105.panta noteikumus, taču tādā gadījumā vajadzētu piemērot sarežģītas tiesiskas procedūras, kas ievērojami novilcinātu laiku, un rezultātā Parex izglābt būtu jau par vēlu. Tādēļ tika nolemts risināt sarunas par pārņemšanu ar toreizējiem Parex vairākuma akcionāriem Valēriju Karginu un Viktoru Krasovicki, kam abiem kopā piederēja 84,83% no Parex pamatkapitāla.

Turpmāk norādīti pārņemšanas procesa galvenie soļi:

<i>Datums</i>	<i>Notikums</i>
03.11.2008.	<p>FKTK 03.11.2008. vēstulē Ministru prezidentam atspoguļoti sākotnējie finanšu aprēķini un iespējamie scenāriji, ja valsts atbalsts Parex tiktu vai netiktu sniegts.</p> <p>FKTK 03.11.2008. saņēma no Parex informāciju, ka iepriekš sniegtie dati par noguldījumu atlikumiem nebija korekti. Parex skaidroja, ka laika periodā no 01.10.2008. līdz 30.10.2008. divu pašvaldību subkontu pozitīvais atlikums netika konsolidēts ar subkontu negatīvajiem atlikumiem, kā rezultātā noguldījumu atlikums rezidentiem–juridiskām personām netika korekti atspoguļots par 31.1 milj. latu. Rezultātā Parex kopējais noguldījumu atlikums 30.10.2008. bija 1,753.7 milj. latu, nevis 1,784.8 milj. latu.</p> <p>Notika sarunas starp FKTK, FM, LB un Parex pārstāvjiem, kurās tika panākta vienošanās ar V. Karginu un V. Krasovicki par 51% Parex akciju pārdošanu valstij par 2 latiem (katram akcionāram saņemot 1 latu).</p>
04.11.2008.- 21.11.2008.	<p>FKTK veica pārbaudi ar mērķi izvērtēt Parex kreditēšanas (reverse repo darījumi) procesu. Pārbaudes rezultātā tika konstatēts, ka Parex ir nepietiekams uzkrājumu apjoms (uzkrājumu iztrūkums 2 miljoni latu).</p>
04.11.2008.	<p>Valsts kancelejā tika saņemts Parex bankas vairākuma akcionāru iesniegums ar lūgumu sniegt Parex bankai valsts atbalstu.</p> <p>Notiek MK sēde, kurā MK konceptuāli atbalstīja vienošanās noslēgšanu ar Parex akcionāriem V. Karginu un V. Krasovicki par valsts piedalīšanos Parex kapitāla bāzes nostiprināšanā, norādot vadlīnijas līguma saturam.</p>
07.11.2008.	<p>FKTK padome pieņēma lēmumu Nr. 162 par nepieciešamību informēt Ministru prezidentu un finanšu ministru par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Parex.</p> <p>07.11.2008. FKTK nosūtīja vēstuli ministru prezidentam un finanšu</p>

	<p>ministram "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu AS "Parex banka", kurā FKTK lūdz MK pieņemt ar Komisiju kopīgu lēmumu par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Parex.</p> <p>(Noguldījumu atlikumu izmaiņas skatīt 1.pielikumā).</p>
08.11.2008.	<p>FKTK saņem Parex bankas lūgumu FKTK ieviest ierobežojumus noguldījumu izplūšanai no Parex banka uz termiņu divas nedēļas.</p> <p>MK nolēma pārņemt 51% Parex akciju ar LHZB starpniecību. Par iegūtajām akcijām Latvijas valsts pēc atliekošo nosacījumu izpildes, apņēmas sniegt atbalstu Parex, izsniedzot galvojumu Parex sindicēto kredītu pārfinansēšanai, kā arī nodrošināt līdzekļus, kas var kalpot par pamatu subordinētā kapitāla veidošanai (divu gadu laikā aizdevuma izsniegšana līdz 200 miljonu latu apmēram). Šādā veidā faktiski tika atbalstīta Parex likviditātes nodrošināšana.</p> <p>MK 08.11.2008. sēdē netika izlemts jautājums par saistību izpildes ierobežojumiem Parex bankā.</p>
10.11.2008.	<p>Tiek parakstīts Ieguldījuma līgums starp LHZB, Parex, Latvijas Republiku, V. Karginu un V. Krasovicki par 51% Parex akciju pārdošanu LHZB par 2 latiem. Līgumā Parex līdzšinējie akcionāri V. Kargins un V. Krasovickis apņēmas panākt 2/3 visu sindicēto kredītu devēju beznosacījuma piekrišanu akciju pārņemšanas darījumam. Tika nolemts meklēt Parex stratēģisko investoru, kas palīdzētu stabilizēt Parex finansiālo stāvokli. V. Karginam un V. Krasovickim bija tiesības atpirkt akcijas, atlīdzinot valstij visus izdevumus un atmaksājot visas no valsts saņemtās summas un sniegt atbalstu.</p> <p>Akciju pirkums tika atlikts ar vairākiem nosacījumiem:</p> <p>EK atļauj sniegt valsts atbalstu. Tā kā Parex pārņemšana uzskatāma par valsts atbalstu Eiropas Savienības (Kopienu) tiesību izpratnē, tad EK piekrišana bija nepieciešams priekšnosacījums, lai pārņemšana varētu notikt.</p> <p>Darījumam piekrīt Konkurences padome un FKTK atbilstoši Latvijas tiesību aktu prasībām.</p> <p>V. Kargins un V. Krasovickis panāk divu trešdaļu sindicēto kredītu devēju beznosacījumu, neatsaucamu, rakstisku piekrišanu pārņemšanai.</p> <p>Citi līgumā ietvertie nosacījumi (V. Kargina un V. Krasovicka atlikušo akciju un citas mantas ieķīlāšana, V.Kargina un V.Krasovicka visu līdzšinējo noguldījumu saglabāšana Parex kontos vismaz 14 miljonu latu apmērā u.c.).</p>

	<p>No Ieguldījuma līguma noslēgšanas dienas līdz akciju pirkuma noslēguma dienai Parex tika noteikti vairāki lēmumu pieņemšanas un darbību veikšanas ierobežojumi.</p> <p>Ieguldījuma līgums paredzēja, ka gadījumā, ja neizdodas izpildīt visus atliekošos nosacījumus divu nedēļu laikā, LHZB un Latvijas Republikai ir tiesības atkāpties no līguma.</p> <p>Šajā pašā dienā FM uzdeva Valsts kasei izvietot Parex termiņnoguldījumu 199.999.924,63 latu apmērā. Noguldījumam izmantoti līdzekļi no valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmju emisijas. Iegādātos vērtspapīrus Parex izmantoja kā ķīlu, aizņemoties likviditātes nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus no LB.</p>
12.11.2008.	<p>FM uzdeva Valsts kasei izvietot Parex termiņnoguldījumu 100.000.000 latu apmērā līdz 19.11.2008. Ar Parex tika noslēgts komercķīlas līgums par šo līdzekļu nodrošinājumu. Vēlāk termiņš tika pagarināts.</p> <p>Tiek pieņemts FKTK padomes lēmums Nr. 164, ar kuru iepriekšējā lēmumā Nr. 156 par Parex darbības ierobežojumiem lemjošā daļa tiek izteikta jaunā redakcijā, izveidojot Ekspertu grupu, ar kuru saskaņojami Parex darījumi, un precizēts saskaņojamo darījumu saraksts.</p>
12.11.2008.- 27.11.2008.	<p>Zvērinātu revidentu sabiedrība PriceWaterhouseCoopers veica sākotnējo finanšu situācijas analīzi Parex. Pārbaudes laikā tika izvērtēts Parex finanšu instrumentu portfelis ar nolūku secināt, vai Parex stāvoklis būtu uzlabojams, to pārņemot valsts kontrolē.</p>
14.11.2008.	<p>Tika noslēgts līgums starp FM un Parex par Valsts kases termiņnoguldījumu veikšanu Parex, par katru atsevišķu noguldījumu vienojoties, parakstot atsevišķu vienošanos. Parex kā nodrošinājumu sniedza finanšu ķīlu, hipotēku vai komercķīlu par labu Valsts kasei. Pamatojoties uz šo pamatlīgumu, turpmāk tika izdarīti vairāki Valsts kases termiņnoguldījumi Parex saskaņā ar FM rīkojumus norādītajām summām un termiņiem.</p>
16.11.2008.	<p>Notiek kopīga FM, LB un FKTK sēde.</p>
19.11.2008.	<p>Notiek kopīga FM, LB un FKTK sēde.</p>
20.11.2008.	<p>FM, pamatojoties uz FKTK 07.11.2008. vēstuli par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Parex bankai, iesniedz izskatīšanai MK un FKTK lēmuma projektu "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu AS "Parex banka"". FM lūdz ministru prezidentam pasludināt jautājumu par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu</p>

	<p>Parex bankai par MK lietu.</p> <p>MK 20.11.2008. sēdē nolēma FM iesniegto MK sēdes protokollēmuma projektu "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu AS "Parex bank" MK sēdē neskatīt.</p>
22.11.2008.	<p>FKTK nosūtīja vēstuli FM par Parex valdes locekļu atsaukšanu no amata.</p> <p>Saņemta Konkurences padomes atļauja Parex un LHZB apvienošanās veikšanai, LHZB iegūstot izšķirošu ietekmi kapitālā.</p>
25.11.2008.	Tika saņemta EK piekrišana Parex pārņemšanai.

3.2. Turpmākie soļi: valsts ietekmes palielināšana

Kad lēmums par Parex vairākuma akciju pārņemšanu Latvijas valsts īpašumā kļuva publiski zināms, sabiedrība un Parex noguldītāji reaģēja ļoti dažādi. Daļa sabiedrības atbalstīja valsts rīcību, turpretī daļa noguldītāju bažījās, ka Parex pārņemšana signalizē neizbēgamu Parex bankrotu un steidzās izņemt savus noguldījumus. Lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku Parex un visas Latvijas finanšu sistēmas stabilizēšanu, bija nepieciešama aktīva rīcība Parex stāvokļa normalizēšanai un lemšanai par tās turpmāko statusu. Turpmāk aprakstīti notikumi, kas veda pie valsts ietekmes palielināšanas Parex pamatkapitālā, kā arī tālākā notikumu attīstība:

<i>Datums</i>	<i>Notikums</i>
25.11.2008.	<p>V.Karginam un V.Krasovickim neizdevās iegūt 2/3 sindicēto kredītu devēju piekrišanu Parex pārņemšanai, tādējādi Ieguldījuma līgums tā esošajā redakcijā nevarēja tikt izpildīts. No sarunām ar sindicēto kredītu devējiem izrietēja, ka vienošanos par kredītu pārfinansēšanu būtu iespējams panākt, ja LHZB piederētu visas V.Kargina un V.Krasovicka Parex akcijas. Arī no sarunām ar Zviedrijas Centrālo banku, Starptautisko Valūtas fondu un EK par iespējamo palīdzību izrietēja, ka būtu nepieciešams, lai vismaz 85% Parex akciju ir valsts kontrolē, kā arī jānotiek pilnīgai Parex vadības maiņai. Valsts kontroles palielināšana Parex bija nepieciešama arī, lai mazinātu iespējamus riskus saistībā ar piešķirto valsts atbalstu, tas ir, lai mazinātu iespējas izmantot valsts atbalstu atsevišķu privātpersonu interesēs.</p> <p>Tāpēc tika sāktas diskusijas par Ieguldījuma līguma grozīšanu, pārņemot visas V.Karginam un V. Krasovickim piederošās akcijas, izslēdzot nepieciešamību iegūt sindicēto kredītu devēju piekrišanu.</p> <p>Reaģējot uz FKTK 21. novembra vēstulē minēto ieteikumu lemt par</p>

	<p>Parex valdes locekļu atsaukšanu no amata, LHZB kā Parex akciju pircējs nosūta FM situācijas izvērtējumu, norādot uz pozitīvu tendenci stabilizēt noguldījumu aizplūšanu, atzīmē līdzšinējo Parex valdes locekļu un galveno akcionāru sadarbību un ļaunprātīgas rīcības neesamību, kā arī norāda uz riskiem, kas iestātos, ja līdzšinējie Parex akcionāri tiktu izslēgti no Parex pārvaldes.</p> <p>FKTK vēstulē Nr. 04.02.14/3862 lūdz FM sniegt informāciju par Ieguldījuma līguma izpildi.</p>
28.11.2008.	<p>FKTK lēmumā Nr.174 "Par nepieciešamību atkārtoti informēt ministru prezidentu un finanšu ministru par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu AS "Parex banka"" nolēm: atkārtoti informēt Ministru prezidentu un finanšu ministru par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu Parex bankai.</p>
01.12.2008.	<p>MK un FKTK nolēma ierobežot Parex saistību izpildi, ievērojot pārmērīgu noguldījumu un citu piesaistīto līdzekļu aizplūdi pēc tam, kad tika publiskota informācija par Parex problēmām un tās pārņemšanu. Turpinājās arī likviditātes rādītāju samazināšanās. Tika pieņemts kopējs MK un FKTK lēmums "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka"", kurš noteica Parex klientiem – fiziskām personām aizliegumu veikt debeta operācijas virs 35,000 latu mēnesī un juridiskām personām atkarībā no darbinieku skaita – virs 35,000 latu, 350,000 latu vai neierobežotu limitu mēnesī. Ierobežojumi tika noteikti līdz 30.06.2009.</p> <p>Ierobežojumi ir galējais līdzeklis, kas būtiski samazina uzticību konkrētai bankai un arī visai sistēmai kopā, tāpēc tie ir piemērojami tikai galējas nepieciešamības apstākļos, kas arī tika izdarīts.</p>
03.12.2008.	<p>MK nolēma iegādāties visas Parex iepriekšējiem lielākajiem akcionāriem V.Karginam un V.Krasovickim piederošās akcijas, nemainot kopējo akciju pirkuma summu – 2 latus. Tika parakstīta Vienošanās par grozījumiem Ieguldījuma līgumā, kuras rezultātā LHZB īpašumā pārgāja visas bijušo lielāko akcionāru V.Kargina un V.Krasovicka akcijas, kas veidoja 84,83%.No Ieguldījuma līguma tika izslēgtas arī iepriekšējo akcionāru līgumiskās tiesības akcijas atpirkt. Atlikušie 15,17% Parex akciju palika līdzšinējo mazākuma akcionāru īpašumā.</p> <p>MK arī uzdeva LHZB ne vēlāk kā 12 mēnešu laikā no Ieguldījuma līguma noslēguma datuma atsavināt ieguldījumu Parex. Līdz 15.01.2009. LHZB akcionāru sapulcē bija jāapstiprina vadošais konsultants atsavināšanas procesa organizēšanai un nekavējoties jāsāk investora meklēšana. LHZB bija arī jāorganizē Parex padziļināta</p>

	finanšu stāvokļa un juridiskā izpēte.
05.12.2008.	Parex padome par Parex valdes locekļiem ievēlēja Nilu Melngaili, Gunti Beļavski, Vladimiru Ivanovu un Valteru Ābeli. Izvērtējot kandidātu profesionalitāti un pieredzi, par Parex valdes priekšsēdētāju tika ievēlēts Nils Melngailis. Bijušie Parex akcionāri V.Kargins un V.Krasovickis tika atsaukti no valdes. Jauno valdes locekļu ievēlēšana notika saskaņā ar Ieguldījuma līguma noteikumiem, kas prasīja Parex nodrošināt tā brīža Parex padomes lēmumu LHZB norādīto personu ievēlēšanai valdē.
15.12.2008.	MK nolēma palielināt LHZB līdzdalību Parex, iegādājoties visas Svenska Handelsbanken AB piederošās Parex akcijas. Svenska Handelsbanken AB bija viens no lielākajiem Parex mazākuma akcionāriem, kas jau 05.12.2008. piedāvāja Latvijas valstij atpirkt tai piederošās 200.000 Parex akcijas par 1 eiro centu. Akciju pirkuma līgums tika noslēgts 22.01.2009. Pēc darījuma noslēguma LHZB līdzdalība Parex tika palielināta līdz 85,15%. MK interesējās arī par iespējām iegūt citu Parex mazākuma akcionāru akcijas.
16.12.2008.	Atbilstoši MK uzdevumam nodrošināt Parex likviditāti FM uzdeva Valsts kasei Parex izvietot Valsts kases līdzekļu noguldījumu 43.386.275,94 eiro apmērā kas paredzēts eiro denominēto valsts iekšējā aizņēmuma īstermiņa parādzīmju emisijas 44.391.700 eiro apmērā iegādei. Iegādātos vērtspapīrus Parex izmantoja kā ķīlu, aizņemoties likviditātes nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus no LB.
16.12.2008.- 26.01.2009.	Zvērinātu revidentu sabiedrība PriceWaterhouseCoopers veica Parex finanšu, nodokļu un informācijas tehnoloģiju padziļinātu izpēti par Parex stāvokli uz 30.11.2008. Papildus tika izvērtēts vai Parex bijušo lielāko akcionāru V.Kargina un V.Krasovicka sniegtie finanšu apliecinājumi saskaņā ar noslēgto Ieguldījuma līgumu bija patiesi.
19.12.2008.	Tika ievēlēta jauna Parex padome. Ieguldījuma līgums paredzēja, ka ne vēlāk kā nākamajā darba dienā pēc LHZB pieprasījuma saņemšanas tiek pienācīgi izziņota Parex akcionāru sapulces sasaukšana. Tās galvenais darba kārtības jautājums bija jaunas padomes ievēlēšana, kura pārstāvētu lielākā netiešā akcionāra, proti, Latvijas Republikas, intereses.
22.12.2008.	MK nolēma Parex izvietot Valsts kases līdzekļu noguldījumu 287.074.548 eiro apmērā, kas paredzēts eiro denominēto valsts iekšējā

	<p>aizņēmuma īstermiņa parādzīmju 300.000.000 eiro apmērā iegādei. Iegādātos vērtspapīrus Parex izmantoja kā ķīlu, aizņemoties likviditātes nodrošināšanai nepieciešamos līdzekļus no LB.</p>
20.01.2009.	<p>LHZB par vadošo konsultantu Parex atsavināšanas procesa organizēšanai izvēlējās investīciju banku Nomura International plc. Vēlāk izvēlēto konsultantu apstiprināja arī MK. Starptautisks konsultants bija nepieciešams, lai profesionāli organizētu Parex stratēģiskā investora meklēšanu un Parex valsts kontrolēto akciju atsavināšanu.</p>
26.01.2009.	<p>Tika sagatavots zvērinātu revidentu sabiedrības PriceWaterhouseCoopers ziņojums par Parex padziļinātās finanšu izpētes rezultātiem.</p> <p>2009.gada janvāra laikā līdzekļu aizplūšana no Parex bija ievērojami samazinājusies, kā rezultātā Valsts kasei papildu noguldījumi Parex vairs nebija jāizvieto. Taču 2008.gadu Parex noslēdza ar zaudējumiem, galvenokārt izdevumu nedrošo parādu uzkrājumiem.</p>
16.02.2009.- 17.02.2009.	<p>MK atbalstīja galvojuma sniegšanu par Parex sindicēto kredītu (500 miljonu eiro ar termiņu 29.06.2009. un 275 miljonu eiro ar termiņu 18.02.2009.) pagarināto maksājumu daļu saskaņā ar vienošanos starp Parex un aizdevējiem, ņemot vērā paredzamo Parex rekapitalizāciju.</p> <p>MK atbalstīja arī Parex pamatkapitāla palielināšanu. Pamatkapitāla palielināšana bija priekšnoteikums ERAB darījumam.</p>
24.02.2009.	<p>MK nolēma nodot LHZB piederošās Parex akcijas profesionālam kapitāla daļu pārvaldītājam – PA, kam ir gan atbilstoša pieredze, gan resursi valsts īpašumā esošo kapitāla daļu atsavināšanai, ieskaitot pieredzi kredītiestāžu, piemēram, AS "Latvijas Krājbanka" un AS "Latvijas Unibanka", valsts kapitāla daļu atsavināšanā. Rezultātā PA ieguva 85,15% Parex akciju, noslēdzot pirkuma līgumu ar LHZB par akciju iegādi par cenu 2 lati + 0,01 eiro.</p> <p>Šāds lēmums pieņemts, lai izvairītos no nepieciešamības Parex iekļaut LHZB konsolidācijas grupā saskaņā ar starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. Konsolidācija nozīmētu savstarpēju risku saistību un to pārņemšanu starp saistītajiem uzņēmumiem. Taču LHZB ir stratēģiski svarīgi strādāt ar specializētajām valsts atbalsta programmām uzņēmējdarbības veicināšanai. Tādēļ bija nepieciešams samazināt LHZB darba apjomu un riskus, kas nav saistīti ar šo funkciju veikšanu.</p> <p>Šajā dienā Rīgā ieradās arī ERAB pārstāvji, lai sāktu sarunas par ERAB iespējamo iesaistīšanos Parex pamatkapitālā.</p>

10.03.2009	<p>MK atbalstīja Parex sindicēto kredītu atmaksu ar šādiem nosacījumiem:</p> <p>2009.gada marts – 30% (232,5 miljoni eiro),</p> <p>2010.gada februāris – 40% (310 miljoni eiro),</p> <p>2011.gada maijs – 30% (232,5 miljoni eiro).</p> <p>Šos nosacījumus atbalstīja arī LB un FKTK pārstāvji. Valsts kasei tika uzdots nodrošināt noguldījuma izvietojumu Parex pirmā maksājuma (2009.gada marts) veikšanai. Finanšu ministram bija jāizsniedz valsts galvojums Parex sindicēto kredītu devējiem par pārējiem maksājumiem (2010.gada februāris un 2011.gada maijs).</p>
18.03.2009.	<p>Lai nodrošinātu vienošanās noslēgšanu ar sindicētā kredīta devējiem, kas atbilst MK 10.03.2009. apstiprinātajam grafikam, finanšu ministrs parakstīja divus galvojuma līgumus: "Garantijas un atlīdzības līgumu par 2008.gada 21.februāra 275 000 000 EUR kredītlīgumu" un "Garantijas un atlīdzības līgumu par 2007.gada 29.jūnija 500 000 000 EUR Kredītlīgumu".</p>

Kopīgā stratēģija tika realizēta starp LB, FM un FKTK kopīgās sēdēs un MK sēdēs pieņemtajos lēmumos, tāpat arī noslēgtajā ieguldījuma līgumā. Šī stratēģija vairākkārt ir tikusi papildināta, ņemot vērā straujo notikumu attīstību pasaules finanšu tirgos. Iespējamā finanšu krīze Latvijā tika prognozēta un rīcība tika plānota atbilstoši Eiropas Savienības dalībvalstu kopīgi izstrādātajām vadlīnijām un Starptautiskā Valūtas fonda ieteikumiem. Diemžēl pasaules finanšu krīze nepieļāva izstrādāt pilnīgi visu dokumentu paraugus un normatīvos aktus, kas bija paredzēti krīzes vadības darba plānā, bet tas nenozīmē šo procesu neesamību.

Kopš Parex pārņemšanas valsts īpašumā Valsts kase no 2008.gada 10.novembra līdz 2009.gada 17.martam Parex ir noguldījusi termiņnoguldījumus par kopējo summu 837,3 miljoni latu. Šie ir noguldījuma darījumi jeb līdzekļu aizdošana, proti, noguldījuma termiņa beigās Parex naudas līdzekļi ir jāatmaksā valstij. Šobrīd visi valsts termiņnoguldījumi Parex tiek nodrošināti ar atbilstošiem ķīlas līgumiem, katrai noguldījuma daļai ir savs ieguldījuma termiņš un noguldījuma procenti. Līgumos paredzētā kopējā nodrošinājuma summa ir 1 miljards 17 miljoni latu, kas pārsniedz Valsts kases noguldījumu summu. Tādējādi rezumējams, ka tiešie izdevumi Parex akciju iegūšanai ir tikai 2 lati un 1 eiro cents, kas tika samaksāti Parex akcionāriem par akciju pāriešanu valsts īpašumā. Pārējais Parex sniegtais valsts atbalsts ir noguldījuma darījumi, no kuriem, pieņemot, ka Parex turpina komercdarbību, valstij zaudējumi netiks radīti.

Uz 2009. gada 31. septembri Valsts kase ir saņēmusi no Parex veiktajiem noguldījumiem procentu ienākumus 35.6 milj. latu apmērā.

Līdzekļi netika izņemti no ekonomiskās aprites, jo ekonomiskajā aprītē valsts līdzekļi var nonākt caur valsts budžeta izdevumu daļu, savukārt šos izdevumus neietekmē Valsts kases noguldījumi Parex vai LB, kur tie jau tika glabāti. Šie līdzekļi jau pirms noguldījumu veikšanas Parex neatradās ekonomiskajā aprītē. Savukārt, ja Valsts kase nebūtu veikusi noguldījumus Parex, tad visticamāk iestātos Parex maksātnespēja un Parex klientiem (rezidentiem) 2008. gada oktobra beigās piederošie naudas līdzekļi 681 miljons latu (t.sk. pašvaldībām – 55 milj. ls, valsts un privātajiem uzņēmumiem – 170 milj. ls, finanšu institūcijām (t.sk. pensiju fondu pensiju plāniem) – 29 milj. ls, privātpersonām – 416 milj. ls) uz nezināmu laiku tiktu iesaldēti (t.i., izņemti no ekonomiskās aprites), un Parex likvidācijas gadījumā tās klienti (rezidenti – 681 milj. latu un nerezidenti – 1 062 milj. latu) finālā atgūtu tikai daļu no iesaldētajiem līdzekļiem, kas savukārt būtiski pasliktinātu arī savstarpējo norēķinu stāvokli Latvijas ekonomikā.

Tika izstrādāts arī Banku pārņemšanas likums, ko Saeima pieņēma 2008.gada 18.decembrī. Likums precizē pieļaujamos bankas pārņemšanas gadījumus un nosaka kārtību, kādā valsts var pārņemt banku. Ar šī likuma palīdzību valstī izveidots tiesisks ietvars banku sektora problēmu risināšanai, lai būtu mehānisms, kā notiek bankas pārņemšana un kā tiek noteikta akcionāriem izmaksājamā atlīdzība. 2009.gada 13.februārī stājās spēkā uz Banku pārņemšanas likuma pamata izdotie Ministru kabineta 2009.gada 10.februāra noteikumi Nr. 112 "Bankas akcionāriem vai bankai piešķiramās taisnīgās atlīdzības apmēra noteikšanas, piedāvāšanas un samaksas kārtība".

2008. gada sākumā Starptautiskā Valūtas fonda eksperti ir atzinuši, ka institucionālais ietvars ārkārtas situācijas vadībai ir atbilstošs un piemērots Latvijas apstākļiem, kā arī ir izveidota un ieviesta vietējā krīzes vadības sistēma. Savukārt FKTK darbība ir novērtēta atzinīgi, uzsverot, ka tā efektīvi regulē individuālu banku darbību un tai ir plašs pilnvaru loks, lai nekavējoties, proaktīvi un pienācīgi rīkojoties, novērstu trūkumus banku darbībā. FKTK pārstāvji aktīvi iesaistījās normatīvā regulējuma pilnveidošanas pasākumos, piedaloties dažādās darba grupās un apspriedēs, kā ar vietējiem, tā arī starptautiskajiem ekspertiem, par:

- 1) likumprojektu "Grozījumi Kredītiestāžu likumā" izstrādi – pieņemti 12.02.2009., 26.02.2009. un 16.07.2009.
- 2) likumprojektu "Grozījumi Noguldījumu garantiju likumā" izstrādi – pieņemti 12.02.2009. un 04.06.2009.
- 3) likumprojekta "Banku pārņemšanas likums" izstrādi – pieņemts 18.12.2008.
- 4) Ministru kabineta noteikumu Nr. 111 par kārtību, kādā sniedz un uzrauga galvojumus par banku aizņēmumiem izstrādi – pieņemti 03.02.2009.

5) Ministru kabineta noteikumu Nr. 112 "Bankas akcionāriem vai bankai piešķiramās taisnīgās atlīdzības apmēra noteikšanas, piedāvāšanas un samaksas kārtība" izstrādi – pieņemti 10.02.2009.

4. Turpmāko notikumu hronoloģija

Pēc Parex vairākuma akciju nodošanas PA īpašumā viens no galvenajiem PA kā valsts pārstāvja uzdevumiem ir meklēt Parex stratēģiskos ieguldītājus. Valsts mērķis nav paturēt Parex akcijas savā īpašumā neierobežoti ilgu laiku, bet gan atrast ieguldītājus, kas būtu gatavi iegādāties valsts akcijas un turpināt Parex stabilizēšanu un tālāko attīstību.

Daļēji šis mērķis tika sasniegts 2009.gada 16.aprīlī, kad ar ERAB tika parakstīts līgums par Parex akciju iegādi. Saskaņā ar līgumu ERAB Parex kapitālā kopumā ieguldīs 73 miljonus latu. Iegādājoties 25% + 1 akciju, ERAB bankā ieguldīs 57,5 miljonus latu, savukārt vēl 15,5 miljonus latu (22 miljonus eiro) ieguldīs Parex subordinētajā kapitālā, kuru tā ar laiku varēs pārvērst akcijās vai arī atgūt kā aizdevumu. Pēc visu formalitāšu nokārtošanas, darījums tika noslēgts 2009. gada 3. septembrī. ERAB ir liela pieredze banku restrukturizēšanā, un ERAB iesaistīšanās Parex pamatkapitālā tiek uzskatīta par pozitīvu signālu attiecībā uz Parex dzīvotspēju un attīstības potenciālu.

Šobrīd Parex joprojām darbojas ar vairākiem MK un FKTK noteiktiem ierobežojumiem attiecībā uz tās finanšu pakalpojumu sniegšanu, tai skaitā aizliegumu izsniegt kredītus. Tādējādi operatīvs īstermiņa mērķis ir pilnībā atjaunot Parex finanšu pakalpojumu sniegšanu, veicinot tās pilnvērtīgu atgriešanos finanšu pakalpojumu tirgū.

<i>Datums</i>	<i>Pasākums</i>
24.03.2009.	MK nolēma pēc Kredītiestāžu likuma 59.5 panta pirmās daļas spēkā stāšanās un EK lēmuma par plānotā atbalsta saderību ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma nosacījumiem valstij netieši ar PA starpniecību palielināt būtisku līdzdalību, iegādājoties jaunās emisijas 165 000 000 vārda akcijas ar balsstiesībām par nominālvērtību 1 lats un PA veikt ieguldījumu Parex subordinētajā kapitālā 62 000 000 latu apmērā, lai nodrošinātu Parex kapitāla pietiekamību.
11.05.2009.	EK atļāva Latvijas valdībai iegādāties Parex jaunās emisijas akcijas, tādējādi palielinot Parex pamatkapitālu, kā arī izdarīt ieguldījumu Parex subordinētajā kapitālā. EK piekrišana bija nepieciešama, lai Parex varētu saņemt papildu valsts atbalstu un uzlabot savu kapitāla pietiekamības rādītāju. EK ir atļāvusi izdarīt Latvijas valdībai ieguldījumus Parex pamatkapitālā un subordinētajā kapitālā apmērā, kas nepieciešams, lai Parex kapitāla pietiekamības rādītājs sasniegtu 11%.

19.06.2009.	Tā kā Parex rīcībā pagaidām nav pietiekami likvīdo resursu, lai varētu patstāvīgi bez papildus valsts atbalsta veikt finanšu operācijas pilnā apmērā bez saistību izpildes ierobežojumiem, FKTK padome nolēma pagarināt 01.12.2008. MK un FKTK pieņemtajā lēmumā "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka"" noteikto saistību izpildes ierobežojumu termiņu līdz 30.11.2009.
23.07.2009.	ERAB ar Parex noslēdza subordinētā aizdevuma līgumu 22 miljonu eiro apjomā, kā arī vienojās par grozījumiem akciju pirkuma līgumā un akcionāru līgumā.
13.10.2009.	Lai nodrošinātu akciju sabiedrības "Parex banka" kapitāla pietiekamību MK tika pieņemts lēmums, ka valstij netieši ar VAS "Privatizācijas aģentūra" starpniecību jāpalielina būtiska līdzdalība Bankā, iegādājoties 24,250,000 jaunās emisijas vārda akcijas bez balsstiesībām ar nominālvērtību 1 (viens) lats.
29.10.2009.	Bankas pamatkapitāls tika palielināts par 24,300,000 latu.
13.11.2009.	Tā kā Parex rīcībā pagaidām nav pietiekami likvīdo resursu, lai varētu patstāvīgi bez papildus valsts atbalsta veikt finanšu operācijas pilnā apmērā bez saistību izpildes ierobežojumiem, FKTK padome nolēma pagarināt 01.12.2008. MK un FKTK pieņemtajā lēmumā "Par saistību izpildes ierobežojumu noteikšanu akciju sabiedrībai "Parex banka"" noteikto saistību izpildes ierobežojumu termiņu līdz 30.06.2010.
17.11.2009.	Valdība konceptuāli vienojusies par Parex restrukturizācijas jeb sadalīšanas uzsākšanu, un uzdevusi Privatizācijas aģentūrai līdz 30.12.2009. valdībā iesniegt jauno restrukturizācijas plānu. Lai nodrošinātu efektīvu konsultāciju saņemšanu, Ministru kabinets nolēma līguma izpildes pārraudzībai izveidot starpinstitūciju darba grupu, kurā tiks iekļauti pārstāvji no Finanšu ministrijas, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas, Latvijas Bankas, Privatizācijas aģentūras un Valsts kases.